

ЗАКОН УКРАЇНИ**Про затвердження Загальнодержавної програми боротьби
з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року**

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, N 11, ст.110)

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

1. Затвердити Загальнодержавну програму боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року, що додається.
2. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України

В.ЮЩЕНКО

м. Київ, 23 грудня 2009 року
N 1794-VI

ЗАТВЕРДЖЕНО
Законом України
від 23 грудня 2009 року N 1794-VI

**ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНА ПРОГРАМА
боротьби з онкологічними захворюваннями
на період до 2016 року****Загальна частина**

Однією з найнебезпечніших медико-біологічних і соціально-економічних проблем є злякисні новоутворення, які щороку виявляють більш як у 180 тис. осіб. Щороку помирає від раку майже 90 тис. осіб, з них 35 відсотків - працездатного віку. Через запізнілу діагностику онкологічних захворювань залишається значною кількістю хворих, які помирають протягом року після встановлення діагнозу (38-40 відсотків). У розвинених країнах такий показник не перевищує 30 відсотків.

На сьогодні в Україні проживає понад 860 тис. осіб, які перенесли онкологічне захворювання. Рівень захворюваності та смертності від раку постійно підвищується через несприятливу екологічну ситуацію.

Мета Програми

Метою цієї Програми є підвищення ефективності здійснення загальнодержавних заходів з профілактики злякисних новоутворень,

підвищення якості профілактики онкологічних захворювань, доступності медичної допомоги для онкологічно хворих, підвищення показника одужання, зниження рівня смертності онкологічно хворих, які помирають протягом року після встановлення діагнозу, і смертності від злоякісних новоутворень деяких локалізацій (рак молочної залози, шийки матки, передміхурової залози).

Шляхи та способи розв'язання проблеми

Оптимальним варіантом розв'язання проблеми є відновлення онкологічних профілактичних оглядів населення та диспансерного спостереження за хворими з передпухлинною патологією в амбулаторно-поліклінічних закладах, забезпечення відповідної взаємодії лікувально-профілактичних закладів та впровадження системного підходу і сучасних принципів організації діагностики, лікування та реабілітації хворих на злоякісні новоутворення, доведення рівня морфологічної та молекулярно-генетичної діагностики новоутворень до європейських стандартів, а також оснащення закладів охорони здоров'я необхідним обладнанням для проведення наукових досліджень у галузі онкології на принципах доказової медицини.

Для розв'язання проблеми необхідно:

удосконалити законодавчу базу з метою підвищення рівня відповідальності роботодавців за створення безпечних умов праці на підприємствах, в установах та організаціях і здійснення заходів щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища канцерогенними речовинами, а також удосконалити систему охорони здоров'я з метою формування груп підвищеного ризику для забезпечення оздоровлення, диспансерного спостереження та лікування хворих з онко- та передпухлинною патологією;

привести нормативно-правові акти України у відповідність з міжнародними стандартами, визначеними Всесвітньою організацією охорони здоров'я, щодо проведення клінічних досліджень нових вітчизняних та імпортованих хіміопрепаратів і препаратів супроводу;

здійснити інтеграцію онкологічної практики в Україні до практики спільноти онкологів світу, у тому числі з урахуванням міжнародних принципів протиракової боротьби, що визначені у Паризькій хартії боротьби з раком (995_h07);

забезпечити проведення постійного моніторингу стану забруднення навколишнього природного середовища канцерогенними речовинами та їх впливу на рівень онкологічної захворюваності, щорічного моніторингу рівня захворюваності населення на злоякісні новоутворення залежно від рівня забруднення навколишнього природного середовища канцерогенними речовинами;

забезпечити залучення засобів масової інформації, навчальних закладів та громадських організацій до більш широкого інформування населення з питань профілактики, раннього виявлення та ефективного лікування онкологічних захворювань; запровадити випуск програм з профілактики та раннього виявлення онкологічних захворювань на загальнонаціональних та регіональних каналах телебачення і радіомовлення та тематичних публікацій у періодичних друкованих

виданнях;

удосконалити порядок ліцензування господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю "онкологія" та механізми державної акредитації закладів охорони здоров'я, які надають медичну допомогу онкологічним хворим;

ввести в установленому порядку до переліку лікарських спеціальностей спеціальності лікар-цитолог, лікар-хіміотерапевт і клінічний онколог; підготувати відповідні освітні програми та базу спеціалізації;

вирішити питання про створення на державному рівні фахової комісії з питань стандартизації методів діагностики та лікування злоякісних новоутворень;

удосконалити стандарти діагностики і лікування онкологічних хворих та порядок організації надання онкологічної допомоги;

удосконалити систему формування рейтингових показників, що характеризують якість роботи онкологічної служби регіону на основі єдиної системи галузевої статистичної звітності;

створити єдину інформаційну систему в галузі онкології для забезпечення обміну інформацією про стан боротьби із злоякісними новоутвореннями;

удосконалити систему реєстрації хворих на рак;

поетапно забезпечити заклади охорони здоров'я необхідним радіологічним, рентгенологічним, ендоскопічним обладнанням та апаратами ультразвукової діагностики;

забезпечити раннє виявлення злоякісних пухлин;

створити систему медичної, соціальної, психологічної та санаторно-курортної реабілітації хворих на злоякісні новоутворення шляхом перепрофілювання існуючих закладів охорони здоров'я;

удосконалити систему психологічної підтримки онкологічних хворих та членів їх сімей, зокрема шляхом залучення волонтерів до такої роботи;

забезпечити наукове супроводження цієї програми, в тому числі шляхом проведення досліджень з метою розроблення сучасних методів організації онкологічної допомоги, визначення пріоритетів під час здійснення протиракових заходів на всіх етапах надання медичної допомоги у зв'язку з онкологічним захворюванням;

підвищити рівень підготовки медичних працівників з онкологічних спеціальностей, а також тих медичних працівників, які надають первинну лікувально-профілактичну допомогу в закладах охорони здоров'я;

продовжити роботу з утворення в регіонах хоспісів для паліативного лікування, в тому числі шляхом перепрофілювання закладів охорони здоров'я;

розробити стандарти надання паліативної допомоги хворим в умовах хоспісів;

утворити в амбулаторно-поліклінічних закладах кабінети протибольової терапії та виїзні бригади для надання допомоги онкологічним хворим відповідно в амбулаторних умовах та для їх лікування вдома;

удосконалити систему викладання навчальних дисциплін з онкології в медичних навчальних закладах;

сприяти розвитку міжнародного співробітництва з пріоритетних аспектів протиракової боротьби, розширити співпрацю в галузі онкології з міжнародними онкологічними науково-практичними установами; забезпечити участь учених, фахівців та студентів у міжнародних науково-практичних конференціях, програмах обміну фахівцями та їх стажування, інших наукових і практичних заходах;

забезпечити розвиток національної онкологічної системи, зокрема з урахуванням положень Глобальної стратегії боротьби проти раку, розробленої Всесвітньою організацією охорони здоров'я (2005 рік).

У рамках зазначених напрямів передбачено виконання завдань і здійснення заходів, прогностичні обсяги та джерела фінансування цих завдань і заходів, які наведені у додатку до цієї Програми.

Очікувані результати

Виконання Програми дасть змогу:

удосконалити нормативно-правову базу у сфері надання медичної допомоги онкологічним хворим;

забезпечити підвищення рівня поінформованості населення про ризики виникнення онкологічних захворювань;

удосконалити порядок реєстрації хворих на рак;

знизити запущеність захворювань на рак на 5 відсотків;

підвищити рівень виявлення злоякісних новоутворень I-II стадії деяких локалізацій (молочна залоза, шийка матки) на 5 відсотків;

знизити смертність від злоякісних новоутворень на 5 відсотків;

забезпечити надання спеціалізованої медичної та соціальної допомоги онкологічним хворим;

знизити рівень смертності онкологічних хворих, які помирають протягом року після встановлення діагнозу, на 5 відсотків;

створити систему надання симптоматичної допомоги онкологічним хворим;

зміцнити матеріально-технічну базу закладів охорони здоров'я, що надають медичну та соціальну допомогу онкологічним хворим.

Обсяги та джерела фінансування

Забезпечення виконання цієї Програми здійснюється в межах видатків, передбачених у Державному бюджеті України головним розпорядником коштів – виконавцям програми, а також за рахунок коштів бюджетів Автономної Республіки Крим, обласних, міст Києва та Севастополя та інших джерел.

Обсяг фінансування цієї Програми з Державного бюджету України визначається щороку виходячи з конкретних завдань та наявних коштів і може бути уточнено під час складання проекту Державного бюджету України на відповідний рік з урахуванням можливостей дохідної частини бюджету.

Додаток
до Програми

ЗАВДАННЯ І ЗАХОДИ з виконання Загальнодержавної програми боротьби з онкологічними захворюваннями на період до 2016 року

Найменування завдання	Найменування показника	Значення показника за роками	Найменування заходу	Відповідальні за виконання	Джерела фінансування (державний, місцевий, вий бюджет, інші)	Орієнтовний обсяг фінансування тис. гривень
1. Удосконалення системи первинної та вторинної профілактики онкологічних захворювань	рівень виявлення злоякісних новоутворень I-II стадії, відсотків кількості осіб, що вперше захворіли (за даними канцер-	50-2009 ----- 50,5-2010 ----- 51-2011 ----- 51,5-2012 ----- 52-2013 ----- 53-2014 ----- 54-2015 ----- 55-2016 -----	1) підготовка пропозицій стосовно вдосконалення законодавства у частині посилення відповідальності роботодавців за створення безпечних умов праці; формування переліку осіб, що належать до груп підвищеного ризику, з метою їх	МОЗ, Мінпраці, Національна академія наук, Академія медичних наук, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації		

				злюжкісних			
				новоутворень			

				7) забезпечення	---	---	21600
				республікансь-			
				кого			
				онкологічного			
				клінічного			
				диспансеру			
				Автономної			
				Республіки			
				Крим,			
				міжрегіональних			
				онкологічних			
				центрів,			
				обласних			
				онкологічних			
				диспансерів,			
				міських			
				онкологічних			
				диспансерів			
				міст Києва та			
				Севастополя			
				мобільними			
				мамалогічними			
				комплексами			

				8) забезпечення	МОЗ,		
				проведення	Мінприроди,		
				щорічного	Академія		
				моніторингу	медичних		
				рівня	наук, Рада		
				захворюваності	міністрів		
				населення на	Автономної		
				злюжкісні	Республіки		
				новоутворення	Крим,		
				залежно від	обласні,		
				рівня	Київська та		
				забруднення	Севастополь-		
				навколишнього	ська міські		
				природного	держадміні-		
				середовища	страції		
				канцерогенними			
				речовинами			

				9) співпраця з	МОЗ,		
				громадськими	Академія		
				організаціями,	медичних		
				що здійснюють	наук,		
				контроль за	Мінприроди,		
				рівнем	Держгірпром-		
				канцерогенного	нагляд,		
				забруднення	Мінпраці,		
				навколишнього	Рада		
				природного	міністрів		
				середовища, та	Автономної		
				проведення	Республіки		

			заходів щодо	Крим,	
			його	обласні,	
			мінімізації	Київська та	
				Севастополь-	
				ська міські	
				держадміні-	
				страції	

			10) залучення	МОЗ, МОН,	
			засобів масової	Академія	
			інформації,	медичних	
			навчальних	наук,	
			закладів і	Держкомтеле-	
			громадських	радіо, Рада	
			організацій до	міністрів	
			інформування	Автономної	
			населення з	Республіки	
			питань	Крим,	
			профілактики,	обласні,	
			раннього	Київська та	
			виявлення та	Севастополь-	
			ефективного	ська міські	
			лікування	держадміні-	
			онкологічних	страції	
			захворювань		

			11) залучення	МОЗ	
			державних теле-		
			радіокомпаній		
			до створення		
			щомісячних		
			теле- та		
			радіопередач з		
			питань		
			профілактики та		
			раннього		
			виявлення		
			онкологічних		
			захворювань та		
			сприяння		
			запровадженню		
			тематичних		
			публікацій та		
			матеріалів у		
			періодичних		
			друкованих		
			виданнях		

			12) розроблення	МОН,	
			методичних	Національна	
			рекомендацій з	академія	
			вивчення в	наук,	
			рамках таких	Академія	
			предметів, як	медичних	
			біологія,	наук, МОЗ,	
			основи здоров'я	Рада	
			та валеологія,	міністрів	

			в навчальних зкладах питання щодо профілактики злюжкісних новоутворень	Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастополь- ська міські держадміні- страції		
			13) забезпе- чення своєчасного виявлення раку на всіх рівнях надання медичної допомоги населенню шляхом підвищення онкологічної грамотності та настороженості лікарів	МОЗ, Академія медичних наук, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастополь- ська міські держадміні- страції		
					Разом за завданням 1	держав- ний бюджет
2. Удоско- налення методів діагности- ки злюжкісних новоутво- рень та спеціаль- ного лікування онкологіч- но хворих	рівень смерт- ності онколо- гічно хворих, помира- ють протягом року після встанов- лення діагно- зу, від- сотків кілько- сті осіб, що вперше захворі- ли (за даними канцер- реєстру)	37-2009 ----- 36,5- 2010 ----- 36-2011 ----- 35,5- 2012 ----- 35-2013 ----- 34-2014 ----- 33-2015 ----- 32-2016	1) з метою вдосконалення механізму надання онкологічної допомоги населенню забезпечити виконання Національним інститутом раку його функцій як головної установи у сфері боротьби з онкологічними захворюваннями, утворити міжрегіональні онкологічні центри	МОЗ, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастополь- ська міські держадміні- страції		
			2) внесення в установленому порядку до переліку лікарських посад нових	МОЗ, Мінпраці, МОН, Академія медичних наук		

				посад: лікар-цитолог, лікар-хіміотерапевт, клінічний онколог; розроблення освітньо-професійних програм підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста і магістра за спеціальностями "лікар-цитолог" і "лікар-хіміотерапевт", "клінічний онколог"			

				3) удосконалення порядку ліцензування господарської діяльності медичної практики за спеціальністю "онкологія" та державної акредитації закладів охорони здоров'я, що надають медичну допомогу онкологічно хворим	МОЗ		

				4) удосконалення системи рейтингових показників, що характеризують якість роботи онкологічної служби регіону, шляхом створення єдиної системи галузевої статистичної звітності	МОЗ, Академія медичних наук, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації		

			технічним	Крим,	місце-	21446,1	
			супроводом	обласні,	вий		
			Національного	Київська та	бюджет		
			інституту раку,	Севастополь-			
			міжрегіональних	ська міські			
			онкологічних	держадміні-			
			центрів,	страції			
			республікансь-				
			кого				
			онкологічного				
			клінічного				
			диспансеру				
			Автономної				
			Республіки				
			Крим, обласних				
			онкологічних				
			диспансерів,				
			міських				
			онкологічних				
			диспансерів				
			міст Києва та				
			Севастополя,				
			онкологічних				
			лікарень та				
			відділень для				
			проведення				
			діагностики і				
			лікування				
			онкологічно				
			хворих				
			-----+-----+-----				
			8) забезпечення	МОЗ,	держав-	2712593,	
			Національного	Академія	ний		
			інституту раку,	медичних	бюджет		
			Інституту	наук, Рада	-----+-----		
			патології крові	міністрів	місце-	496006,2	
			та	Автономної	вий		
			трансфузійної	Республіки	бюджет		
			медицини	Крим,			
			Академії	обласні,			
			медичних наук	Київська та			
			України,	Севастополь-			
			Інституту	ська міські			
			медичної	держадміні-			
			радіології	страції			
			ім.				
			С.П.Григор'єва				
			Академії				
			медичних наук				
			України,				
			міжрегіональних				
			онкологічних				
			центрів,				
			республікансь-				
			кого				
			онкологічного				
			клінічного				

			11) розроблення та видання пам'ятки для онкологічно хворих	МОЗ, Академія медичних наук, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації		
			12) удосконалення системи психологічної підтримки онкологічно хворих та членів їх сімей	Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації		
			13) вжиття заходів до введення у штатний розклад закладів охорони здоров'я, що надають допомогу онкологічно хворим, у межах загальної чисельності їх працівників посади лікаря-психолога	МОЗ, Академія медичних наук, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації	Разом за завданням 2	державний бюджет 2846348, місцевий бюджет 517452,3
3. Удосконалення системи надання паліативної	кількість утворених хоспісів	4-2009 4-2010 4-2011	1) продовження роботи з утворення хоспісів у регіонах для паліативного	МОЗ, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні,		

допомоги		4-2012	лікування	Київська та	
онкологі-		-----	невиліковно	Севастополь-	
чно		5-2013	хворих з	ська міські	
хворим		-----	можливістю	держадміні-	
		5-2014	перепрофілюван-	страції	
		-----	ня закладів		
		5-2015	охорони		
		-----	здоров'я		
		5-2016			

		Усього -			
		36			
			2) розроблення	МОЗ,	
			стандартів	Академія	
			надання	медичних	
			паліативної	наук	
			допомоги хворим		
			в умовах		
			хоспісів		
			3) утворення	МОЗ, Рада	
			амбулаторних	міністрів	
			кабінетів	Автономної	
			протибольової	Республіки	
			терапії та	Крим,	
			виїзних бригад	обласні,	
			для надання	Київська та	
			допомоги	Севастополь-	
			онкологічно	ська міські	
			хворим в	держадміні-	
			амбулаторних	страції	
			умовах та їх		
			лікування вдома		
4. Удоско-	кількі-	72-2009	1) удосконален-	МОЗ, МОН,	
налення	сть		ня системи	Академія	
системи	годин		викладання	медичних	
підготовки	викла-		онкології в	наук, Рада	
медичних	дання		медичних	міністрів	
працівни-	онколо-		навчальних	Автономної	
ків у	гії для		закладах	Республіки	
галузі	студен-			Крим,	
онкології	тів шос-			обласні,	
	того			Київська та	
	курсу			Севастополь-	
	вищих			ська міські	
	навчаль-			держадміні-	
	них ме-			страції	
	дичних				
	закладів				
			збільше-	400-2010	2) забезпечення
	ння	-----	підвищення	МОЗ,	
	кілько-	400-2011	кваліфікації	Академія	
	сті	-----	медичних	медичних	
	годин	Усього-	працівників,	наук, Рада	
				міністрів	

	виклада-	800	зокрема	Автономної		
	ння		лікарів-	Республіки		
	онколо-		психологів,	Крим,		
	гії в		відповідно	обласні,		
	медичних		до потреби	Київська та		
	акаде-		закладів	Севастополь-		
	міях		охорони	ська міські		
	післяди-		здоров'я і	держадміні-		
	пломної		стандартів	страції		
	освіти		надання			
			медичної			
			допомоги			
			онкологічно			
			хворим			

5. Забез-	кількі-	1-2011	1) забезпечення	МОЗ	держав-	400
печення	сть	-----	проведення		ний	
проведення	багато-	1-2012	багатоцентрових		бюджет	
системати-	центро-	-----	наукових			
чних	вих	Усього-2	досліджень у			
наукових	рандомі-		галузі			
досліджень	зованих		онкології			
у галузі	дослід-					
онкології	жень на					
на основі	базі					
принципів	науково-					
доказової	дослід-					
медицини	них					
	установ					

			2) проведення	Академія		
			досліджень з	медичних		
			метою	наук, МОЗ		
			розроблення			
			сучасних			
			методів надання			
			допомоги			
			онкологічно			
			хворим,			
			визначення			
			пріоритетів під			
			час здійснення			
			протиракових			
			заходів на всіх			
			етапах надання			
			такої допомоги			

			3) удосконале-	МОЗ,		
			ння системи	Академія		
			фінансування	медичних		
			наукових	наук		
			досліджень у			
			галузі			
			онкології			
			виходячи з			
			принципів			
			доказової			

			медицини та медико-економічного обґрунтування, використання їх результатів в онкологічній практиці			
			4) розроблення відповідно до міжнародних стандартів, нормативно-правових актів з питань формування системи клінічних досліджень нових вітчизняних та імпортованих хіміопрепаратів і препаратів супроводження	---		
					Разом за завданням 5	державний бюджет 400
6. Підвищення рівня інформаційного забезпечення онкологічної служби	кількість створених канцерреєстрів	4-2009 3-2010 2-2011 Усього-9	1) удосконалення державної системи реєстрації хворих на рак	МОЗ, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації		
			2) утворення на базі Національного інституту раку єдиного інформаційно-аналітичного центру онкологічної служби та формування єдиного інформаційного простору в	---		

			галузі			
			онкології			
7. Здій-	кількі-	15-2009	1) співпраця в	МОЗ,		
снення	сть	-----	галузі	Академія		
міжнарод-	лікарів-	15-2010	онкології з	медичних		
ного	онколо-	-----	міжнародними	наук,		
співробіт-	тів, що	15-2011	онкологічними	Національна		
ництва	пройшли	-----	науково-	академія		
	стажува-	15-2012	практичними	наук, Рада		
	ння у	-----	установами	міністрів		
	провід-	15-2013		Автономної		
	них	-----		Республіки		
	онколо-	15-2014		Крим,		
	гічних	-----		обласні,		
	центрах	15-2015		Київська та		
		-----		Севастополь-		
		15-2016		ська міські		
		-----		держадміні-		
		Усього-		страції		
		120				
			2) забезпечення	-"-		
			участі учених,			
			фахівців та			
			студентів у			
			міжнародних			
			науково-			
			практичних			
			конференціях,			
			програмах з			
			обміну			
			фахівцями і			
			стажування,			
			інших наукових			
			і практичних			
			заходах			
Усього за Програмою						3756115,
у тому числі					держав-	3238663,
					ний	
					бюджет	
					місце-	517452,3
					вий	
					бюджет	

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 11.01.2010 — 2009 р., № 101, стор. 69, стаття 3507
- **Голос України** від 12.01.2010 — № 2
- **Урядовий кур'єр** від 20.01.2010 — № 10
- **Відомості Верховної Ради України** від 19.03.2010 — 2010 р., № 11, стор. 316, стаття 110